

Normalt bid hos hund med kranie af mesocephal type (samme kranieform som ulven).

FEJLSTILLEDE TÆNDER HOS HUNDE

Mange hunde har fejlstillede tænder. I en del tilfælde lever hunden fint med sine særpræg – i andre tilfælde er tandretning nødvendig af hensyn til hundens sundhed og trivsel

■ TEKST: TORBEN LINDBJERG, DYRLÆGE PÅ HOBRO DYREHOSPITAL, FAMILIEDYRLÆGERNE
FOTO: FAMILIEDYRLÆGERNE

Forekomst af hele tandsættet og korrekt bid er en del af de kriterier, som udstillingshunde og avlshunde vurderes efter. Hver racestandard beskriver således det ønskelige eller det acceptable inden for den pågældende race. For at beskrive tandsættet, må man kigge på biddet, kaldet okklusion, de enkelte tænders position, antal tilstedeværende tænder samt størrelsen og formen af de enkelte tænder. Men ikke kun i forbindelse med udstilling og avl bør dette vurderes. Vurderingen bør altid ske i forbindelse med hvalpe- eller unghundeeftersyn hos dyrlægen. Opdager man således fejlstillede tænder, kan yderligere tandeftersyn og eventuel behandling hos en tanddyrlæge blive aktuelt.

Normalt bid

Biddet kaldes okklusion, og et fejlbid kaldes malokklusion. Mange kender begreberne over- og underbid. Kraniets form spiller en stor rolle for tilstedeværelsen af malokklusion og variationer i antal tænder. Når det normale bid beskrives, er det i denne sammenhæng ud fra den tandmæssige definition af et normalt bid. Her beskrives det normale bid ud fra en kranieform, som kaldes mesocephal. Denne kranieform ses hos ulve.

Det normale forhold mellem over- og underkæbe er således en smule overbid, og underkæbens hjørnetænder skal passe op foran overkæbens hjørnetænder. En række andre kriterier skal være opfyldt, for at man taler om normalt bid.

Hunderacer med en meget kort kranieform (brachycephale) eller meget lang kranieform (dolichocephale) kan således efter ovenstående definition have en malokklusion, som er helt normal for racen og således er beskrevet i racestandarden.

Malokklusion

Malokklusion kan således beskrive et ændret forhold mellem over- og underkæbe (over- og underbid), men også beskrive en tilstand, hvor der mangler en eller flere tænder, eller hvor en eller flere tænder er fejlpositioneret. Uanset typen af malokklusion, så er det vigtigt, at man opda-

ger/vurderer tilstanden hos den enkelte hund, idet malokklusion kan få betydning for hundens sundhed og trivsel. Erkendes tilstanden på et tidligt tidspunkt, har man chancen for at forebygge eventuelle senere gener.

Der findes en lang række muligheder for malokklusion, og jeg vil i det følgende kun beskrive nogle enkelte, men hyppigt forekommende muligheder.

Manglende eller overtallige tænder

Den udvoksede hund har normalt 42 tænder – 20 i overkæben og 22 i underkæben. Medfødt mangel på tænder (oligodonti) og overtallige tænder (hyperdonti) er ikke ualmindeligt. I begge tilfælde bør dyrlægen vurdere, om tilstanden giver anledning til yderligere undersøgelse og behandling. Mangler en tand, kan kun røntgenfotografering afgøre, om tanden eventuelt findes under tandkødet (se røntgenbilledet). En tand, som ikke er frembrudt hos den voksne hund, bør ”hjælpes” frem ved en operation eller fjernes, idet en tand, som er placeret under tandkødet, kan give anledning til senere problemer (cystedannelse i kæben).

Overtallige tænder bør ligeledes vurderes, og en tandekstraktion (”udtrækning”) vil ofte være nødvendigt for at forhindre fysiske skader eller for at give plads til øvrige tænder. Griber man ikke ind, ender den manglende plads mellem tænderne ofte med at forårsage parodontose.

Tænder med forkert retning

En tand kan være anatomisk korrekt placeret – men være unormalt vinklet, således at den peger i en forkert retning.

■ **Mesioversion** beskriver en tilstand, hvor en tand peger fremad på unormal vis. Et eksempel på dette ses ved en såkaldt ”lansetand”. Årsagen hertil kan være en tilbageholdt mælketand, men problemet kan også være nedarvet. Såfremt dyrlægen skønner, at denne fejlpositionering vil give problemer med biddet, kan en tandretning foretages. Typisk vil tandretning foretages på den unge hund og vil kræve,

LANSETAND

Fejlstillet hjørnetand (mesioversion) før tandretning.

Tandretning med elastik.

Samme patient efter tandretning.

LINGUOVERSION

– hjørnetænderne rammer ganen

Gane med trykmærker fra underkæbens hjørnetænder.

Hvalp med mælkehjørnetand, der rammer op i ganen.

Bideskinne, som anvendes for at rette underkæbens hjørnetænder.

Mangler der en synlig tand, kan kun røntgenfotografering afgøre, om tanden eventuelt findes under tandkødet. En skjult tand kan føre til cystedannelse i kæben.

at der etableres et træk i tanden i nogle få uger (se billedserien ”lansetand”).

■ **Linguoversion** af underkæbens hjørnetænder beskriver en tilstand, hvor hjørnetænderne rammer ganen (se billedserien ”LINGUOVERSION – hjørnetænderne rammer ganen”). Årsagen er ofte et markant overbid eller en snæver underkæbe. Underkæbens hjørnetænder kan forårsage smertevoldende trykmærker op i ganen, hvilket i alvorlige tilfælde kan udvikle sig til åbninger op i næsehulen. Tilstanden ses meget hyppigt og overses desværre alt for ofte hos hvalpe, hvor mælkehjørnetænderne rammer ganen. I sådanne tilfælde vil dyrlægen oftest vælge at fjerne mælkehjørnetænderne for derved at sikre muligheden for normal vækst af kæben, men også for at forhindre de gener, som tænderne forvolder.

Hos den voksne hund er tandretning ofte muligt. Dyrlægen kan i disse tilfælde lave en slags bideskinne, som skal sidde i nogle uger – og langsomt får underkæbens hjørnetænder til at flytte sig i den ønskede retning. Har hunden samtidigt et meget stort overbid, er tandretning ikke altid muligt, og en løsning kan i sådanne tilfælde enten være en afkortning af hjørnetænderne med korrekt rodbehandling eller ekstraktion (bortoperation) af tænderne.

Kosmetik eller problemløsning?

Der findes – ud over de ovennævnte hyppigt forekommende lidelser – en lang række fejl i bid og tandstilling. Dyrlæger med specialkompetencer inden for tandretninger kan udbedre en lang række af disse lidelser, men må kun gøre det, så-

fremt det giver mening i forhold til hundens normalfunktioner og i forhold til at forhindre eventuelle lidelser. Dansk lovgivning tillader ikke kosmetiske indgreb på hunde, og derfor heller ikke kosmetiske tandretninger. Har en hund fået foretaget en tandretning af fysiske årsager, bør indgrebet naturligvis indgå i vurderingen af de avlsmæssige egenskaber. ■

GRAFIKER: LHS

OM FORFATTEREN

Torben Lindbjerg er uddannet dyrlæge med videreuddannelse inden for tandbehandling. Har gennemgået et 3-årigt forløb i tandbehandling hos European School for Advanced Veterinary Studies og desuden flere kurser i prosthodonti og orthodonti. Arbejder i dag hos FAMILIEDYRLÆGERNE, som driver tandklinikker på Hobro Dyrehospital, Aars Dyrehospital og på Svenstrup Dyreklinik.

